

Διευθυντής ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΛΕΛΕΣΑΚΙΣ

Διαχειριστής ΕΜΜ. ΛΕΛΕΣΑΚΙΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

«Η οικογένεια είναι τὸ πρῶτον διαμορφωτικὸν σχολεῖον τῆς ἀνθρωπότητος».

Ἰούλιος Σίμων

Πόσον ἀριστα διευτύωσιν ὁ πολὺς Σίμων τὸ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον τῆς οἰκογενείας, ἥτις τῷ ὄντι εἶναι τὸ πρῶτον καὶ σπουδαιότατον σχολεῖον τοῦ ἀνθρώπου! Ἡ οἰκογένεια εἶναι ὁ μέγας τῆς κοινωνικῆς κινήσεως καὶ προόδου μοχλός. Εἶναι ὁ μέγας κρίκος, ὁ συνδέων ἀδιάσπαστον τὴν ἀγάπην τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἀνθρώπον. — Εἶναι ὁ μέγας καὶ φωτοβόλος πυρσός, ὁ φωτίζων ἀπασκν τὴν Οἰκουμένην. Εἶναι τὸ νῆμα τὸ συγκρατοῦν δεσμόν τινα τῶν ἔθνων πρὸς ἄλληλα, τῶν λαῶν πρὸς ἄλλήλους. Εἶναι ἡ πηγή, ἐξ ἧς ἐπηγάσκων καὶ πηγάζουσιν οἱ διδάσκαλοι τῆς ἀνθρωπότητος, οἱ θεράποντες τῆς ἐπιστήμης, οἱ στυλοβάται τῆς πατρίδος. Εἶναι τὸ ἐκχριστικὸν ἔργαστήριον καὶ προορμυστήριον τοῦ οὐρανίου Οἴκου. Ἡ οἰκογένεια τέλος εἶναι τὸ Α καὶ Ω τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐν τῷ ἁγίῳ τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας βωμῷ ἀναπτύσσεται καὶ γιγαντοῦται πᾶν εὐγενές καὶ ὑψηλὸν αἰσθημα.

Ἐν αὐτῇ πρὸ παντός διαπλάσσεται ὁ νοῦς καὶ μορφοῦται ἡ καρδιά. Ἐκ τῆς ἱερᾶς ἐστίας τῆς οἰκογενείας ἀναθάλλουσιν αἱ γλυκαὶ λέξεις πατὴρ, μήτηρ, τέκνον!

Καὶ ὁ μὲν πατὴρ εἶναι ἡ βάσις τοῦ ἐπιγείου οἴκου, εἰς ὃν ὁ Θεὸς ἔχει τὴν διακυβέρνησιν τῶν ὑποτελῶν του. Ἡ δὲ μήτηρ (*) εἶναι ἡ ἀκτινοβόλος κορωνίς τῆς ἀπεριγράπτου

γλυκύτητος, ἣν ὑπενίσταμεν εἰς τὸν ὑπὲρ ἡμῶν σταυρωθέντα Λόγον. Τὸ δὲ τέκνον εἶναι ὁ καρπὸς τῆς ἀδιερρήκτου ἀμφοτέρων σχέσεως, καὶ μέλλει νὰ συνεχίσῃ τὸ δημιουργικὸν ἔργον τῶν γονέων του.

Ἐκ τῆς οἰκογενείας λοιπὸν πηγάζει ἡ δικιωνία τοῦ ἀνθρώπου γένους. — Ἐν τῇ θερμῇ τῆς οἰκογενείας ἀγκαλίᾳ ὁ εἰς τῶν ἀνέναντων κόπων καταπεπονημένος ἄνθρωπος εὐρίσκει τὴν ἀνάγκυσιν του. Ἐν αὐτῇ καταφεύγει ὡς εἰς ἀσφαλὴ λιμένα ἐκ τοῦ καθ' ἡμέραν βιωτικοῦ ταξιδίου καὶ ἀνακουφίζεται ἐκ τῶν ταλαιπωριῶν του. Ἡ φιλοπονία τοῦ πατρὸς καθιστᾷ χαλκνιστὸν τὸ ἱερὸν τῆς οἰκογενείας ἄστυον. Ἡ ἐν τῇ κοινωνικῇ δὲ κονίστρᾳ ἡθικῇ τῶν τέκνων σταδιοδρομικα καθιστᾷ εὐδαίμονας τοὺς γονεῖς εἰς τὴν ἐπιμελημένην ἀνατροφήν τῶν ὁποίων οὐρεῖται ἡ τοιαύτη τῶν τέκνων πορεία.

Τίς δὲν ἡσθάνθη ἱερὰν συγκίνησιν ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ὁραίου τῆς οἰκογενείας συμπλέγματος μιᾶς οἰκογενείας ζωῆς τὸν κατὰ Χριστὸν βίον; Τί ἀγνώτερον τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας; Ἐξ αὐτῆς καλῶς συνδεομένης πηγάζει ἡ εὐδαίμονία τοῦ ἁτόμου, ἡ εὐημερία τῆς κοινωνίας, τὸ μέγαλειον τοῦ ἔθνους. Δικαίως λοιπὸν καὶ ὁ πολὺς Λούμπωκ γνωματεύει

ὁποδέχεται ἡ μήτηρ του, ἥτις γνωρίζει νὰ τὸν προστατεύῃ! Ἐκείνη γνωρίζει ἐπίσης τί ζητεῖ διὰ τῶν κλυθμησιμῶν καὶ διὰ τῶν δακρύων του διὰ τοῦτο εἰς μόνον τὸν ἀνθρώπον ἐδόθη ἡ πρὸς τοὺς γεννητορας εὐγνωμοσύνη, εἰς αὐτὸν μόνον ἡ εὐγένεια τῶν αἰσθημάτων, ὁ ἐνθουσιασμός, ἡ γενναιοφροσύνη, ὁ πόθος πρὸς τὴν ἐπιστήμην, εἰς αὐτὸν τὸ πρὸς τοὺς προγόνους σέβας καὶ ἡ ἐλπίς εἰς ζωὴν μέλλουσαν!

Ὁ δὲ Καραθεοδωρὴς ὡς ἐξῆς ἐγνωμάτευσεν περὶ αὐτῆς: «Ἡ φύσις εἰς τὰς τρυφεράς τῶν ὑπέρων χεῖρας ἐνεπιστεύθη τὴν βρεφικὴν ἡμῶν ἡλικίαν· αὐταὶ ἑλαφρὰ ἐκτυλίσσουσι τὸν χάρτην τοῦ λογικοῦ καὶ μὲς ἐγγράφουσιν ἐπ' αὐτοῦ τὰς πρώτας γνώσεις, συμφώνως πρὸς τὰς ὁποίας ἡμεῖς κατόπιν καὶ τὰ αἰσθηματικά καὶ τὰς ιδέας καὶ τὴν λῶσσαν αὐτὴν μορφώνομεν. Αἱ μητέρες εἶναι οὖν ἡμεῖς αἱ ἱεραὶ τῆς οἰκογενείας· αὐταὶ μὲν, κατεχοῦσιν εἰς τὰ καθήκοντα, τὰ ὁποία ἔχομεν πρὸς τὴν κοινωνίαν· αὐταὶ μὲς ἐξηροῦσιν, ὅσα θαυμαστά βλέπομεν περὶ ἡμῶν.

(*) Ὁ διάσημος ἱατρός Δαδὺν γράφει τὰ ἐξῆς περιποῦδασα περὶ τῆς μητρός:

«Ἀν εἴπητῃ τὸν ἀνθρώπον ἡ φύσις ἐπὶ τῆς γῆς γυμνόν, τὸν

◆ ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ ◆

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Ἐν Κρήτῃ δραχ. χρ. . . 5 || Ἐξωτερικοῦ γρ. χρ. . . 7

προπληρωτέα

Τὸ «Ἐκπαιδευτικὸν Δελτίον» συν. ποστέλλεται
ΔΩΡΕΑΝ

περὶ αὐτῆς πᾶ ἐξῆς: «Εἰς τὴν οἰκογενεὶαν ἡμῶν ὀφειλομένην τὴν στοργὴν ἡμῶν, ὅλαν τὴν λατρεῖαν καὶ ἀγάπην, διότι αὕτη εἶναι ἡ βάσις καὶ ἡ ἀρχὴ παντὸς πολιτισμοῦ, ἡ ἀληθὴς παιδαγωγός, ἡ διδάσκαλος ἡμᾶς εἰς τὸ ἀγαθόν, ἡ διατρέφουσα ἐν ἡμῖν πᾶν εὐγενὲς καὶ ὑψηλὸν αἰσθητικόν.»

Ἡ οἰκογενεὶα λοιπὸν εἶναι ἡ πηγὴ, ἐξ ἧς προέρχονται αἱ ἀρχαί, αἵτινες διέπουν τὰς κοινωνίας. Αὕτη εἶναι ὁ πυρὴν τῆς ὅλης κοινωνικῆς ζωῆς. Αὕτη εἶναι ὁ μοχλὸς τοῦ πολυδαιδαλοῦ κοινωνικοῦ μηχανήματος. Αὕτη ὁ πολιτικὸς ἀστήρ τῆς ὅλης κοινωνικῆς συστάδος. Αὕτη τὸ ἀρραγὲς θεμελίον τοῦ ἔθνικοῦ οικοδομήματος. Αὕτη τέλος ὁ μαγνήτης ὅλων τῶν καρδιῶν.

Οὐδὲν ἀγαθὸν θὰ ἐκείνητο ἡ ἀνθρωπότης, ἐὰν μὴ ἡ οἰκογενεὶα διεδίδε τὰ σωτηριώδη τῆς ψύσεως καὶ ἀγίας διδασκαλίας, τὰς θεαρίστους περὶ φιλοπονίας καὶ ἐντιμότητος συμβουλὰς. — Ὡ πόσον ἐμπλῆως ἀγάπης εἶναι ἡ κατὰ Χριστὸν οἰκογενεὶα, ὡς ἐν τῇ Ἀγ. Γραφῇ διαγράφεται! Ὡ ποῖα ἀριότης, ποῖα ἀθηνασία, ποῖοι θεοειδεῖς χαρακτῆρες ἐπ' αὐτῆς ἀποτυπώνται! Ὡ ἐφ' οἷον θεμελίον ἐγείρεται τὸ καλλισχέμιον τοῦ χριστιανικοῦ οἴκου ἱδρυμα!

Τῆς διαφθορᾶς καὶ ἐκφυλίσσεως τῶν κοινωνιῶν τὰ πρῶτα συμπτώματα ἐκαστοτε ἀναφύονται ἐκ τῆς παραλυσίας αὐτοῦ τοῦ νεύρου τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, τοῦ οἰκογενειακοῦ δεσμοῦ. Διότι, ἐὰν ἐρευνήσωμεν τὸ παρελθὸν τῶν κακῶν γων καὶ κυλιομένων εἰς τὸν βόρβορον τῶν χαμερπῶν παθῶν, θὰ ἀνακαλύψωμεν, ὅτι δὲν ὑπῆρχε οἰκογενειακὴ ἐνότης μεταξὺ τῶν γονεῶν τῶν. Τὰ πρῶτα δὲ φαινόμενα τῆς ἀκμῆς καὶ τῆς μεγαλουργίας τῶν ἔθνων ἐνδείκνυνται ἐκ τῆς ἐνεργητικότητος αὐτῆς τῆς καρδίας τοῦ κοινωνικοῦ σώματος, τῆς οἰκογενεῖας. Διότι, ἐὰν ἐξετάσωμεν τοὺς μεγάλους τῆς ἀνθρωπότητος εὐεργέτας, θὰ ἴδωμεν, ὅτι τὰ ἔργα τῶν εἶνε κάτοπτρον τῶν διδασκαλιῶν ἐντίμων καὶ ἀγαθῶν γονεῶν. Ἐὰν δ' ἀναδιφάσωμεν τὴν πολυσελίδον Ἱστορίαν, θὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἐκεῖνα τὰ ἔθνη ἐμεγαλουργήσαν, ἤκαμαν καὶ ἀνέλαμψαν ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τῶν, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ οἰκογενεὶα ἤκαζε καὶ ἤνθει. Τούτωντιαν δ' ἐκεῖνα ὀπισθοδρομήσαν καὶ κατέπεσαν καὶ περιήλθον εἰς ἀβυσθινήτην ἀφάνειαν καὶ ἀσημότητά, ἐν αἷς ἡ οἰκογενεὶα ἀπώλεσε τὴν ἐπιζήλον καὶ ὑψηλὴν αὐτῆς θέσιν.

Ὡστε οἰκογενεὶα εἶναι ὁ μέγας φωτοδόλος ἥλιος, εἰς ὃν ἔδραμεν ἅπανα ἡ ἀνθρωπότης εὐθὺς ὡς ἐνωτίστη τὰς μεγάλας τοῦ Σωτῆρος διδασκαλίας.

Ὅπόσον ὠραίος λοιπὸν εἶναι ὁ οἶκος, ὡς διανοήθη αὐτὸν ὁ γλυκύντατος Σωτὴρ. Ὅπόσον θεῖος, ὁπόσον ἰδανικός, ὁπόσον οὐράνιος, ἀλλ' οἶμοι καὶ πόσον σπάνιος μεταξὺ ἡμῶν!

X. Π. Καλλιωντζῆς

Ἐκ Πατρῶν

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΞΕΝΟΥ ΠΕΡΙ ΚΡΗΤΗΣ

Ὁ ἐν Φραϊβούργῃ (Βραδισγῶν) τῆς Γερμανίας καθηγητῆς Φρ. Βχουμγκάρτεν ἀποσταλεῖς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βαδεν μετὰ δύο ἄλλων ὡς ὑπότροφος εἰς Ἑλλάδα πρὸς ἀρχαιολογικὰς μελέτας, ἐπισκέφη πλὴν ἄλλων ἐλληνικῶν χωρῶν καὶ τὴν Κρήτην.

Τὰς ἐντυπώσεις αὐτοῦ ἐκ τοῦ ταξιδίου τούτου εἰς Κρήτην, ἀρχαιολογικὰς τε καὶ μὴ, ἐξεδωκεν ἐν τῷ προγράμματι τοῦ ἐν Φραϊβούργῃ Βερθολδσγυμνασίου ὑπὸ τὸν τίτλον Κνωσός* (Freiburgi, B. σελ. 1—35. 1907)

Ἐν τῷ τελευταίῳ κεφαλαίῳ ἄριστοι ὀλίγας μόνον γραμμὰς περὶ τῶν Χανίων καὶ Ρεθύμνης, ἀς πόλεις μόνον παροδικῶς εἶδεν. Ἐκ τῆς προηγουμένης τούτης θὰ σταχυολογησώμεν τινὰ ἐλευθέρως χάριν τῶν πολλῶν.

Καὶ περὶ μὲν τῶν Χανίων γράφει τὰ ἐξῆς (σελ. 33).

«Ἐκ Ρεθύμνης ἤλθομεν εἰς Χανιά τὴν πρωτεύουσάν τῆς νήσου. Οἱ κύντοι τῶν σημαίων τῶν τεσσάρων Δυναμειῶν, αἵτινες κατέχουσι τὴν Νήσον ἴστανται νητὰ σειρὰν παρὰ τὴν εἰσόδον τοῦ λιμένος. Ὁ λιμὴν τῶν Χανίων ὑπερθυμίζει τὸν τοῦ Ἡρακλείου ἀλλὰ εἶναι μόνον ὀλίγον μεγαλύτερος ὥστε τὸ ἀτμόπλοϊόν μας ἠδύνετο ἀκινδύνως νὰ εἰσελθῇ εἰς αὐτόν. Πολλὰ ἐπιπέδοι στέγαι καὶ μεμονωμένοι μανερῆδες προσδίδουσιν εἰς τὴν πόλιν χαρακτῆρα τουρκικόν καὶ ἀνατολίτικον. Πλείστοι εὐρωπαϊκοὶ στρατιῶται συνοδοῦνται πρὸς τοὺς νησιώτας, οἱ ὅποιοι ἐν μέσῃ ὁδῷ ἐργάζονται τὸ ἐπαγγέλμα τῶν. Ἰδιαιτέρως διατρίψαμεν ἐν τῇ στενῇ ὁδῷ τῶν λιθνητοποιῶν καὶ μαχαίροποιῶν. Ἐβλεπομένη πῶς παλαιὰ μαχαιρικὰ κλεῖνη ἐγίνοντο, πῶς ἐκτύπων διὰ τῆς σφύρας χαλκᾶ ποτήρια καὶ λεκάνες, πῶς ἀπεμβλυμένα μαχαιρία ἠκόνιζον καὶ εἰς ξύλινα θηκάκια προσηρμίζον. Ὅλος ὁ βίος εὐρίσκειται πρὸ τῶν ὁμμάτων τινὸς ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς τούταις πόλεσι. Ἰδιαιτέρως ὠραῖον εἶναι εἰς τὰ Χανιά ἡ γειννασίς τῶν γιγαντωδῶν καὶ χιονοσκεπῶν Λευκῶν Ὀρέων. Χρησιμεύουσι ὡς θαυμάσιον «φόντο» εἰς τὰς πολυχρώμους τουρκικὰς εἰκόνας τῶν ὁδῶν.

Ἦτο λαμπροτάτη ἡ δειλὴ αὕτη διότι ὁ χρυσεῖος ἐσπερινὸς οὐρανὸς μετεδίδεν εἰς τὰ κύματα τὸ ἐξαστραπτόν ὥς του. «Ἐξ μεγάλας ἀλιευτικᾶς πλοῖα (τρᾶτες) ἐπανήρχοντο μετὰ πλῆρη ἰστία ἐκ τῆς ἀλιείας».

Περὶ δὲ τοῦ Ἡρακλείου γράφει τὰ ἐξῆς.

«Ἡ ἀποβίβασις ἡμῶν εἰς τὸ Ἡράκλειον συνετελέσθη ὑπὸ τὸν συνῆθη εἰς τὰς χώρας ταύτας ὀρθοῦσαν. Εἰς τοῦτο οὐδεὶς λόγος, οὐδὲ αὐτοὶ οἱ κάτοικοι τῆς ἰταλικῆς Νεαπόλεως, ὑπερδύνουσι τοὺς ἀπογόνους τῶν Ἑλλήνων. Ἡ ἐφοδος τῶν λεμβούχων κατὰ τοῦ πλησιέστερος ἀτμοπλοίου ὠμοῖζεν ἐκπληκτικῶς πρὸς ἐπιδρομὴν πειρατῶν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο, ὅσον καὶ ἂν εἴναι ἐνίοτε ὀληρόν, ἐπέρασε. Ἐν τέταρτον τῆς ὥρας μετὰ ταῦτα ἐβαδίζομεν καὶ ἡμεῖς νοηλῶς εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Ἡρακλείου, αἱ ὁποῖαι πολλὰχὺς φέρουσιν ἀκόμη τουρκικὸν χαρακτῆρα. Ὑπάρχουν ἀκόμη πολλὰχὺς τζαμιά μετὰ μεγάλας κύλας ἐνθα οἱ πιστοὶ πλησίον βρυσῶν καθρίζουσι διὰ τὴν προσευχὴν χεῖρας καὶ πόδας. Τουρκικαὶ οἰκίαι μετὰ πυκνὰ καφασία συνορεύουσι πρὸς χριστιανικὰς οἰκίας, τῶν ὁποίων ἡ θύρα εἶναι ἀρθάνοικτη καὶ ὁ ὀφθαλμὸς διακρίνει τὰ ἐλληνικὰ ἀνοικοκυριά». Ἑλληνίδες ἀσκεπεῖς περιέρχονται τὰς ὁδοὺς παρὰ τὰς ὀθωμανίδας, αἵτινες δειλὰ καὶ περικεκλυμέναι διέρχονται. Ἐν

*) Ἡ πραγματεία αὕτη διαιρεῖται εἰς 25 κεφάλαια 1. Πλοῦς εἰς Κρήτην—2 Ἡράκλειον—3 ἐν τῷ Λαβυρίνθῳ—4 Τὸ ἐν Ἡρακλείῳ Γυμνάσιον—5 Ὁ βίος ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τῆς Κνωσοῦ—6 Ἐπανοδος εἰς Ἀθήνας.

μωφ ὁξέως φωνάζοντων Ἑλλήνων μικροπωλητῶν βλέπει τις καὶ τὰς ἀξιοπρεπεῖς μορφὰς πολλῶν Τούρκων ἐν τινι καπη-
λειῷ Ἑλλήνες συνχλασσοῦνται, χειρονομοῦσι, τραγουδοῦσι
κρητικὰ ῥομὰτα, ἐν ἄλλῳ καθήντη Μουσουλμάνοι
σεβάσματοι καὶ σιωπηλοὶ καὶ δὲν ἀκούει τις οὐδὲν ἄλλο ἢ
τὸν ροζοῦντα τόνον τοῦ ναργιλέ των. Μείζων ἀντίθεσις τῆς
ἀντιθέσεως Τούρκου πρὸς Χριστιανὸν δὲν ὑπάρχει καὶ ἐνταῦ-
θα νοεῖ τις εὐκόλως ὅτι τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα δὲν ἡδύ-
ναντο διαρκῶς νὰ συζήσωσι.

Πρὸ τοῦ Γυμνασίου ἤρουμεν τὴν μαθητιῶσιν νεολαίαν.
Ὅλοι οἱ μαθηταὶ φοροῦσι πλήρη με σιρήτιον χρυσοῦν καὶ
κοκκῶδαν πρὸ τὸν ἀριμὸν των κεντημένον με χρυσῇ ψήρῃ.

Ἀνεξαρτήτως τῆς ἀριθμητικῆς ταύτης, ἥτις καὶ εἰς Γερ-
μανοὺς Γυμνασιαρχὰς αὐστηρὰς τυπολογίας ἔχ' ἐκρίνετο πρ-
καυλὸν σχολαστικὴν, ἔχουσιν οἱ Κρήτες οὗτοι μαθηταὶ ὑπερ-
βολικὴν εὐθυμίαν. Ὁ δαιμονιώδης θόρυβος τὸν ὁποῖον
κατὰ τὰ διαλείμματα καμνοῦν, ἔχει τι τὸ προσεῖον ἀδη-
μονικὸν καὶ ὁ ἐκ τῆς χαρᾶς ὁλολύγμος μεθ' οὗ συνοδεύουσι
ξένον τινα, ὅστις συνεδέθη μετ' αὐτῶν εἰς καλὴν διχθεσιν,
καταστενοχωρεῖ τινα πρκαυλόν. Ἐνδιεφέρουσα ἦτο δι'
ἡμᾶς ὁμὰς μαθητῶν ἥτις ἐρίπτε τὸν δίσκον. Ὁ νῦν δίσκος
εἶναι τι διαφορὸν τοῦ ἀρχαίου καθότι συνίσταται ἐκ μεταλλί-
νου πυλῆνος περὶ ὃν ὑπάρχει ξυλινὴ στεφανή. Παντοτε
ὁμῶς παραμένει βαρύς. (...) Πολὺ ἀθλητικώτερον ἐπικίετο
τὸ πεινιδιον Hockey ὑπὸ νεαρῶν Ἀγγλῶν ἄξιωματικῶν
ἐν τινι γωνίᾳ τῆς πλατείας τοῦ Γυμνασίου. Μετὰ νικηφόρου
σταθερότητος περιήρχοντο οἱ Ἀγγλοὶ στρατιωτικῇ κρη-
τοῦντις μόνον βίτοαν τινα τὰς ὁδοὺς ἐν μέσῳ τῶν Ἀνταυ-
λιτῶν. Ἐπὶ τῶν ἐπενδυτῶν των ἦτο γεγραμμένον τὸ ὄνομα
τοῦ Συντάγματος των Royal Sussex. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν
ἦσαν ὑψηλοὶ καὶ ρωμαλέοι νεανίαι ἀμέλπτου στρατιωτικοῦ
παραστήματος. Τηροῦσι τὸ ἑνατον ἤδη ἔτος τὴν ταξίν ἐν
τῇ γῶρᾳ διὰ στιβαρὰς χεῖρας. Ἐπὶ τῶν ὀχυρωμάτων, τὰ
ὅποια Ἐνετοὶ καὶ Τούρκοι περὶ τὴν πόλιν ἔκτισαν, ἱδρυσαν
στρατιωτικὰ παραπήγματα ἐξ ὧν ἐπιβλέπουσι τὴν πόλιν
καὶ τὴν ἐξοχὴν. Τὴν προσφιλεῖ ὀπλοφορίαν ἠνέγκασαν τοὺς
κατοικοὺς τελείως νὰ ἀπομαθῶσι καὶ τὸ συνάισθημα τῆς
ἀσφαλείας ἐπανερχετο πάλιν μετὰ τόσας ἔτη φρικωδῶν τα-
ραχῶν. Πολλὰ βεβίως ὑπεθυμίζουσιν ἀκόμη τὴν κατα-
στροφὴν τοῦ 1898. Ἐν τῷ κυριωτέρῳ τῆς πόλεως δ' ὁμῶς
ὅστις φέρεται ἐκ τῆς ἀγορᾶς πρὸς τὸν λιμένα βλέπει τις καὶ
σημερον ἀκόμη τὰ εἰρεπικὰ πολλῶν χριστιανικῶν κατστη-
μάτων πυρποληθέντων ὑπὸ τῶν Τούρκων. Καὶ πᾶς τις δε τῶν
κατοίκων δύναται νὰ διηγηθῇ σπαραξικαρδίους διηγήσεις
περὶ τῶν τότε ρονευθέντων συγγενῶν των, ἢ εἰρηκὴ ὁμῶς ὡς
φαίνεται ἐξωτερικῶς ἐπ' αὐτῶν καὶ πάλιν. Ὁ βίος ἔλαβε τὴν
συνθηκὴ πορείαν του καὶ ζοηρὰ ἐμπορικὴ κίνησις παρατηρεῖ-
ται ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἰδίως κατ' ἐν τῷ λιμένι. Δύο εἶδη κυρίως
ἐπέρχονται οὕτω ζύμωσις τις. Ἐν Εὐρώπῃ εἴτα ἐξαχθετο τὸ
μαλακὸν ἐσωτερικόν, αὐτὸ παχὺς φλοιὸς ἀποξυκαχρῶται καὶ
ἐτοιμάζεται οὕτω τὸ πρ' ἡμῖν καὶ ἰδίᾳ τὰ Χριστού-
γεννα τόσον προσφιλὲς Zitronat. Τὸ δεύτερον εἶδος ἦτο, ὡς
εἶδομεν, μέλας οἶνος. Μεταφέρεται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ
ἐσωτερικοῦ τῆς νήσου πολλὰκις ἐκ μεγάλης ἀποστασεως. Ἡ
μεταφορὰ του γίνεται οὐχὶ με βρέλις ἀλλὰ ὡς ἦδη ἐπὶ
τῆς ἐποχῆς τοῦ βασιλέως Μίνως ἐπὶ κίγλειον ἀσκῶν, ὧν ἀνὰ
δύο φορτῶνονται εἰς τὸ σχάριον τοῦ ὄνου. Ἐν τῷ λιμένι
σπικῶναι ὁ χωρικός τὸν ἀσκὸν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ του ὤμου,
ἀκριβῶς ὡς ἐν τῇ ἀρχαιότητι, καὶ χύνει τὸν παχὺν μέλανα

οἶνον διὰ ξυλίνου γωνίου εἰς τι βρέλιον. Εἰς τοιοῦτος ἀ-
σκὸς χωρεῖ 60—70 λίτρας καὶ πληρώνεται ἐν τῷ λιμένι
ἀντὶ 10 φράγκων. Ὡστε 7—8 λίτρα εὐγεστοτάτου καὶ
βρυτάτου οἶνου πωλοῦνται ἐν φράγκον. Νὰ φρονήσῃ
τις τοὺς ἀνθρώπους τοὺτους; νὰ τοὺς λυπηθῇ; Τοῦτο μάλ-
λον εἶναι ὀρθότερον. Διότι ἡ ἰδίᾳ διψα τῶν εἶναι μικρά,
εἰς τοὺς Τούρκους μάλιστα ἀπχωρεῖται ἐντελῶς τὸ πίνειν
οἶνον. Εἶναι ὁμῶς αὐτὸ τοῦτο δυστύχημα διὰ τὴν εὐπορίαν
τῶν κατοίκων τὸ ὅτι οὗτοι εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ παραδί-
δωσι τὰ προϊόντα των εἰς τρικύτας εὐτελεστάτας τιμὰς.
Καὶ ἄλλα προϊόντα τῆς γῶρας πωλοῦνται εἰς φρικωδῶς εὐ-
τελεῖς τιμὰς. Οὕτως ἡγοράσκειν ἐπ' αὐτῶν 9 κομμα-
τικῇ εὐγεστοτάτῃ πορτοκάλια ἀντὶ 5 λεπτῶν δηλ. σχεδὸν 4
πεννίγων. Ὅτι οἱ Κρήτες εἶναι πάντοτε φειδῶται, ὅπως
γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, καὶ ἀγαπᾷ καὶ ὀκνηροὶ (γχο-
στέρως ἀργαί) δὲν ἠδυνήθημεν ἐντὸς πέντε ἡμερῶν νὰ βεβί-
ωθῶμεν. Μόνον ἀπ' ἐξ ἰσχυρῶς ἐφανκίσθημεν, ἀλλὰ ὁ πρᾶξας
τοῦτο, ὁ ἡμέτερος ξενοδόχος, δὲν ἦτο Κρῆς ἀλλὰ μᾶλλον πρὸ
ὀλίγου ἐκ τοῦ ἐλευθέρου Βασιλείου εἶχεν ἔλθει. Ἀλλὰ καὶ ἡ
θηριώδης ἀγριότης τοῦ Κρητικοῦ πληθυσμοῦ δὲν ἐξεδηλώθη
εὐτυχῶς εἰς ἡμᾶς. Περὶ τῆς ὀκνηρῆς τελος οὐδεὶς δύναται
νὰ γίνη λόγος ἀλλὰ πᾶν τούναντιον πανταχοῦ παρατηρή-
σκειν ἐπιμελεῖται καὶ δραστηρίως ἀνθρώπους ἐπιθυμούντας
ἐργασίαν. Καὶ ἐπικίττει ὑπάρχουσιν ὀλιγώτεροι ἢ εἰς τὰ ἄλλα
μέρη τῆς Ἀνατολῆς. (Ἀκολουθεῖ)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ἐν τῇ ἀρχηγόνῃ τῆς ἀνθρωπότητος καταστάσει μηδεμίαν
τῶν ἐπιστημῶν ὑπῆρχεν οὐδ' εἶχε συστηματικὴν αἰτίαν
ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους. Σὺν τῇ συγκινήσει τῶν λαῶν καὶ
τῇ ἐκπολίτισι πρωτίστως ἐστρατῇ ἡ κοινὴ ἰδέα εἰς τὴν ἀ-
νάγκην τῆς λατρείας τοῦ ὑπεριότου ὄντος καὶ ὡς τοιαῦτα
ἀνιγνώρισαν ἀπειράριθμοι οἱ Ἕλληνες καὶ Αἰγύπτιοι, οἱ δὲ
Ἰνδοὶ ἐλάτρευον καὶ λατρεύουσι 366,366,366 Θεοὺς! Οἱ
ιερεῖς τῶν διαφόρων θρησκειῶν κατὰ μὲν μέρος ἦσαν
διδασκαλοὶ, δικασταὶ καὶ ἱατροὶ τῶν τότε κοινωνιῶν καὶ
ὡς τοιοῦτοι ἐξετέλειον καὶ συμφοροῦντο πρὸς τὰς διαφόρους
ιδιότητας τῶν ὑψηλῶν τούτων ὑπουργημάτων. Μεταξὺ τῶν
Ἐπιστημῶν κατ' ἐξοχὴν ἡ ἱατρικὴ Ἐπιστήμη ἐθεωρεῖτο
ὑψηλὴ καὶ ἐξ ὅθεν καὶ ὁ θεὸς Ὁμήρος εἶπεν αἰντικήν
παισίων τέχνην ἐπιφανεστάτην. Οἱ διδασκαλοὶ τοῦ ἀρχαίου
κόσμου διὰ τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην παγκοσμίως ἀνεγνώρι-
ζον ὅτι τὸ ἰδεώδες καὶ ὑψηλὸν τῆς τέχνης ταύτης εἶναι τὸ
ἀνακουφίζειν τὸν καμνοντα. Σχολαί Περσικαί, Βαβυλωνίαι,
Αἰγυπτιακαὶ καὶ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ κόσμου ἐσε-
βοντο τὰ ἱπποκρατικὰ ρητὰ καὶ ἐδίδασκον εἰς τὰς μετὰγε-
νεστέρους γενεὰς τοὺς θεῖους ἐκείνους ἀφορισμοὺς τοῦ Ἱππο-
κράτους. Μετὰ τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν
παρακμὴν τῆς ρωμαϊκῆς Αυτοκρατορίας κατέπεσεν ἐπὶ πολ-
λοὺς αἰῶνας ἡ ἱατρικὴ τέχνη, ἤρξατο δὲ πάλιν ἀνεγεννωμένη
σὺν τῇ Ἰταλικῇ Πηλιγενεσίᾳ. Διάφοροι ἱατρικαὶ σχολαὶ
τῆς ἰταλικῆς καὶ ἄλλων τῆς Εὐρώπης μερῶν ἤρξαντο μελε-
τῶσαι τὰ τε Ἑλληνικὰ καὶ Ῥωμαϊκὰ ἱατρικὰ ἔργα καὶ
μετὰ τινὰ χρόνον πολλὰ τῶν ἐξ ὅρων τῆς Ἀρχαιότητος ἐρ-
γῶν ἐγένοντο γνωστὰ καὶ κατὰ μικρὸν ἤρξατο πρὸς τοὺς καὶ
ἀνάπτυξις πασῶν τῶν ἱατρικῶν ἐπιστημῶν. Αἱ Σχολαὶ τῆς
Βονωνίας, τοῦ Μοντεπελιέ, τῆς Πεννίας ἐδίδαν μεγάλους

πιστήμονας, ἀνυψώσαντας τὸ ἱατρικὸν φρόνημα καὶ δημιουργήσαντας σπουδαῖα ἱατρικὰ ἔργα.

Επιλήσμονες γινόμενοι τῶν δογμάτων τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἱπποκράτους τινὲς τῶν τότε Ἀσκληπειδῶν ἠθέλησαν ἐν τῇ νέῃ σταδιοδρομίᾳ τῆς τέχνης των νὰ προσπίσωσι ἀτομικὰς θεωρίας, ἐγωϊστικὰς ἔστιν ὅτε, συναδούσας τῷ ἀτομισμῷ μόνον καὶ ἀπαδούσας τῷ ὑψηλῷ προορισμῷ τοῦ θείου ἐπαγγέλματος! Οὕτω ἱατρικὰ τινὰ ἢ μᾶλλον σκευαστικὰ τινὲς οἷον τὸ τῆς λιθόρρους στομαχικῶν ἐλιξίριον ἐπωλοῦντο εἰς τιμὰς ὑψηλὰς καὶ ἀπροσίτους τοῖς πᾶσιν. Ἐκ τῶν νεωτέρων ἱατροδικαστῶν ὁ I. Morreau φρονεῖ ὅτι ἐγένοντο μεγάλας καταχρήσεις καὶ βεβηλώσεις τῆς ἱερᾶς τοῦ Ἱπποκράτους τέχνης καθ' ὅτι ἱατροὶ δημοσίων ὑπουργημάτων, τεταγμένοι νὰ περιφρουρῶσι τὴν δημοσὴν ὑγίαν, κατέπιπτον τοῦ προορισμοῦ των καὶ συμβαλλόμενοι μετὰ τῆς ἀνθρωπίνης κκοκῆς πρεσβίδον τὴν ζωὴν καὶ τὴν ὑγίαν τῶν ὁμοίων των πρὸς τὸ κίσχροκερδεῖν. Οἱ τοιοῦτοι Νέρωνες ἐπέφερον σημαντικὰς καταστροφὰς εἰς ἄτομα, εἰς οἰκογενεῖας καὶ εἰς Ἑθνη ὁλόκληρα. Μὴ ἡ Πανώλης δὲν εἰσῆλθέ ποτε εἰς Εὐρώπην διὰ τῆς δωροδοκίας χιλιάδων τινῶν δραχμῶν εἰς τινὰ ἐπόπτην τῆς δημοσίου ὑγείας ἐν Αὐστρίᾳ; Ἐκτὸς τῶν μεγάλων τούτων ἐγκλημάτων ὑπῆρχεν ποτε ἕτεροι ἀναξίως λεγόμενοι Ἀσκληπειδοὶ, οἵτινες συμβαλλόμενοι μετὰ τινῶν ἐργαστασιάρχων πρὸς τὸ κίσχροκερδεῖν ἐπέτρεπον τὴν εἰσαγωγὴν τῆς στυπτηρίας εἰς τὰ ἄλγυρα, ἐκτὸς τῶν ὀσπρίων καὶ γεωμήλων, ἥτις εἶναι σχεδὸν καθαρτικὴ οὐσία. Θὰ ὦσιν εἰς τὰς κοινὰς συνειδήσεις συγκεκριημένοι ἔμποροι καὶ βιομήχανοι ἕτεροι, οἵτινες, ἐκ τούτων ὀρμηθέντες ἐν τῇ πολιτικῇ τῶν Παρισίων ἔθετον γύψον εἰς τὰ ἄλγυρα ἵνα κερδίζωσιν ἐκ τοῦ βάρους του, καθ' ὅτι ὁ γύψος εἶναι οὐσία οὐδετέρα, ἥτις δυστυχῶς καὶ σήμερον ἐτι λαμβάνει πολλὰς τοιοῦτον προορισμὸν ἐν τῷ ἔμπορῳ καὶ θεωρεῖται ἔμπορομνηχανορρεκτὴ λίαν ἐκτιμωμένη εἰς τὰς ἐν Ἀγγλίᾳ ἀποστολὰς καὶ ἐξαγωγὰς, ὡς ἀνταποκρινομένη ἐπαρκῶς εἰς τὰς ὁρεῖς τῆς κατωτάτης ἀγγλικῆς τάξεως. Τὸ ζήτημα τῆς νοθεύσεως, διαφθορᾶς καὶ ἀλλοιωσεως τῶν πάντων ἐν τῇ σημερινῇ κοινωνίᾳ εἶναι δυστυχῶς τραῦμα κοινωνικόν, ἐσκαί βαίνει ἐπὶ τὰ χεῖρα. Οὕτω ὑπῆρχε ζωοκτόνος τις ἐν Γερμανίᾳ, ὅστις ἀπέκοπτε τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ἄκρα τῶν ζώων ὡς τοῦ ὄνου, ἡμιόνου, κυνός, ἵππου καὶ συμβαλλόμενος μετὰ τινος κρεοπώλου τῆς τακτικῆς πελατείας μετέβαλλε ταῦτα εἰς κρέατα βοῶν β' κατηγορίας καὶ εἰς μόσχους! Παρὰ δὲ τὸν Σηκουάνην πρὸ εἰκοσαετίας, ὡς ἔλεγεν ὁ Brouardel, ὑπῆρχεν ἀλλαντοποιὸς τις, ὅστις ἠγόραζε τοὺς καταδικασμένους εἰς βορὰν τῶν κυνῶν χοίρους, ἅτε πᾶσχοντες ἐκ γαλακτίου (τριχίνης) καὶ κατεσκευάζε διὰ τῶν τοιούτων κρεάτων τοὺς πεφημισμένους ἀλλαντὰς του. Παρὰ τὰ σφαγεῖα τοῦ Πομπικίου εὕρισκετο μικρὸς ξενοδόχος μεγάλῃς φήμης διὰ τοὺς θρηπτικούς του ζωμούς, ὅστις οὐδὲν ἕτερον ἔθετεν ἐν τῇ χύτρᾳ αὐτοῦ εἰμὴ ὕδωρ μετὰ γαλακτίνης ὡς νὰ μὴ ἐγνώριζεν ὅτι αἱ θρηπτικαὶ ἰδιότητες τῆς γαλακτίνης εἶναι ὅμοιαι τοῦ χλιαροῦ ὕδατος. Οἱ γαλακτοπῶλαι τῆς σήμερον ὡς ὡσιν συγκεκριημένοι διὰ τὴν μικρὰν προσθήκην τοῦ ὕδατος ἐν τῷ γάλακτι, καταδικαστέοι ὅμως αἰείποτε τυγχάνουσιν οἱ διὰ τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ μόσχου κατασκευάζοντες τὰ ἐν τοῖς κυτίοις γάλακτα καθ' ὅτι ἀντιθιμνὰ εἰσιν τὰ δυστυχῇ ἄθωα βρέφη, ἅτινα πίπτουσιν ἐκαστοτε θύματα τῆς τοιαύτης πονηρᾶς γαλακτοτροφίας.

Τὸ ἐγκλημα ἐπὶ τῇ συνκισθῇ τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους ἀδικίας του ἀγωνίζεται κατὰ τῆς καταδίκης καὶ τῆς τιμωρίας προσπιζόμενον ἐαυτό. Ἐν τῇ ἀγενεῖ ταύτῃ πάλιν τὸ ἐγκλημα ἐσκαί εἰδείχτο ἐκτακτον ἐνέργειαν, ὑπερφυσικὴν

ἰδιορρεῖν, ἵνα ἐν τῷ ἁδίῳ προσπορισθῇ ὄφελος. Οὐδεμίαν εὐεργεσίαν ἀνὰ κάλυψιν ἐγένετο ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ἣν τὸ ἐγκλημα νὰ μὴ ἐκτείνῃ τὰς κίματοδραφεῖς χεῖρας του καὶ νὰ μὴ πληρῇ ἠθικῶς καὶ ὕλικῶς ἀπώσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις τῆς ἀνθρωπότητος. Οἱ κατασκευασταὶ τῶν κιβδηλῶν νομισμάτων πρῶτοι ἐπωφελέθησαν τῆς γαλακτοπλαστικῆς καὶ ὁσημῆρι προξενούσι μεγάλῃς βλάβαις τῇ ἀνθρωπότητι.

Ἡ τελειοποίησις τῶν τεχνικῶν γραμματίων καὶ χρονονομισμάτων διὰ τελείας μεθόδου, μὴ ἐπιδεχομένης τελείως νοθεύσεως πρὸ πάντων τὰ διὰ χαλκίων νημάτων ἀπεικονίσματα, ἅτινα ἐν τῷ κρυπτῷ εἶναι τελείως ἀδύνατον νὰ κατασκευασθῶσιν, κατάρθωσαν δυστυχῶς οἱ κιβδηλοποιοὶ τῇ βοηθείᾳ τῶν ἡλιακῶν ἑκτίνων νὰ φθασοῖ τὸ τέλειον τῆς κατασκευῆς καὶ νὰ πλανήσῃ τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ Ρόσχιλδ, τοὺς τοσοῦτον ἐξωκειωμένους εἰς τὰ τοιαῦτα εἶδη.

Τοιαῦται πονηραὶ τάξεις ἀπορρέουσιν ἐκ τῆς τέχνης καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐπιστημῶν κατ' ἐνέργειαν καίριας ταχύμακτα εἰς τὴν πρὸς τὰ πρόσω σταδιοδρομίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Οὕτω ὁ Μποκκ κατέγινεν εἰδικῶς εἰς τὴν ἐκράθησιν τῆς χημείας ἵνα διὰ τῆς νικοτίνης δηλητηρίᾳ στανὸν του συγγενῆ, ἡ ὥραϊα Πομπιέρ ἐσπούδασεν ὡσαύτως τὴν χημείαν καὶ ἐξέμαθε θυμικῶς τὰς ἰδιότητας τῆς διακτυλιδίνης ἵνα δι' αὐτῆς ἀποκτείνῃ πολλοὺς ἐξόχους ἀνδρες, ἡσφαλισμένους μὲ ὑπέρογκα ποσά, ὁ Παλμερ εἰδικῶς ἐσπούδασε τὴν μορφίνην διὰ τὴν ἀνθρωποκτονίαν καὶ ἀνιῇται μέσα τεχνικὰ ἀντιδραστήρια διὰ τὴν συστολὴν ἣν τινὰ ἐπιφέρει αὕτη εἰς τοὺς ὀφθαλμούς· ὁ Καστέλ ἐποίησατο εἰδικῶς τοξικολογικὰς σπουδὰς ἵνα δυν.θῇ νὰ ἐξαφανίσῃ ἐκ τοῦ προσώπου τῆς γῆς τὸν μέγα Ναπολέοντα, ὁ Ἐξιλλύ, ὁ κατὰ δίκην τῆς Μπρινδελιέρ, ἦτο δαιμόνιος χημικὸς καὶ ἐργαστὴς διὰ τῶν φαρμάκων νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὰς ἀνθρωπίνους θελήσεις! Ὁ Λαβοαζιέρ καὶ Ἀραγώ, διαπρεπεῖς τῆς Γαλλίας πατριῶται, ὁ μὲν ἐφευρὲ καὶ ἐδημιούργησε τὰς βκσεις τῆς χημείας, ὁ δὲ ἐκυστηματοποίησε ὑψηλὰς τοῦ ἡλεκτρισμοῦ μελέτας «electrociment» αἱ ἐφευρέσεις αὗται ἀποτελοῦσι μὲν ὑπερήφανον δύνανται τῆς νεωτέρας ἱατρικῆς ἐπιστήμης ἀλλὰ πολλὰς μετεχειρίσθησαν παρ' ἀνθρώπων ζωνων τῇ ἐπιστήμῃ πρὸς κκοκοδύλους καὶ ἀγενεῖς σκοπούς.

(Ἀκολουθεῖ)

Στυλ. Μαντονάκης
Ἱατρός

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Τὰ ἐψημένα σύκα ἀποτελοῦσιν ἐξαιρετὰ καταπλάσματα διὰ τὰ ἐγκαύματα καὶ μικρὰ ἀποστήματα· μεταχειρίζομεθα πρὸς ἰδίαν χρῆσιν ἀψήγημα σύκων ἐντὸς γαλακτος.

— Τὰ χαμικέρεα (φράουλες) καὶ τὰ λεμόνια, ἐφαρμοζόμενα τοπικῶς, ἀφαιροῦσι τὴν τρυγίαν (πυρί) τῶν ὀδόντων.

— Τὰ μῆλα ἀνκουρίζουσι τὰς ναυτιᾶς καὶ μάλιστα τῆς θαλάσσης· παύουν ἀμέσως τὰς ναυτιᾶς τὰς προξενουμένους ὑπὸ τοῦ καπνοῦ.

— Τὸ ἔλκιον τῶν Ἰνδοκρῶν συνιστᾶται ὡς ἀντικαθιστῶν τὸ ἔλκιον τῆς μουρούνης· γίνεται ἐφαρμογὴ αὐτοῦ καὶ κατὰ τῆς φθίσεως.

— Ἡ διὰ τῶν σταφυλῶν θεραπεία λίαν συνιστᾶται κατὰ τῶν συμφορήσεων τοῦ ἥπατος καὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ στομάχου, τῶν χοιράδων καὶ τῆς φυματιώσεως.

ΤΟ ΚΑΣΤΡΟΝ ΤΗΣ ΟΡΙΑΣ

Ἱστορικὸν ποίημα τοῦ 824 μ. Χ. ὅπως λέγεται ἐν Κρήτῃ:

Σ' ὅποιον Κάστρο κι' ἂν ἐμπήκα κ' ἐπορπάτησα
Σὰν τῆς Ὀριάς τὸ Κάστρο δὲν εἶδα ποτὲ
Κάστρο Κάστρο Καστρονὴ Φραγγοπούλλα θὰ γενῇ.
Νὰ 'χῃ ἀσημένιες πόρτες καὶ χρυσὰ κλειδιά
καὶ χρυσὰ χρυσὰ κλειδιά
Φράγκα μὲ τὰ ρεπανθιά.

Τοῦτοκοι τὸ πολεμοῦσαν χρόνους δώδεκα
Χρόνους μῆνες δεκατρεῖς
Φραγγοπούλλα θὰ γενῇ.

Πάει μὴ ὀβριαιοπούλλα
μῆς ὀβρηῆς παιδί
μῆς ὀβρηῆς ὀβρηῆς παιδί
στέκει καὶ παρακαλεῖ.

Ἀνοίξετε μου νῦμβω τῆς βαργιόμοιρας !
τῆς καστρογοιομένης χρόνους δώδεκα
χρόνους μῆνες δέκα τρεῖς, μέγα θαῦμα θὰ γενῇ.
Ἀποῦ 'μαι γαστρομένη κ' εἰς τὸ μῆνά μου
κ' εἰς μῆνα μῆνά μου, σέροντε τὸ κοῖμά μου.
Μ' ἔνα παιδί ε' τὸν ὦμο κι' ἄλλο στή κοιλιά
κι' ἄλλο κι' ἄλλο στή κοιλιά Φράγκα μὲ τὰ ρεπανθιά.

Τότε τὴν λυπηθῆκαν καὶ τῆς ἀνοῖξαν
Κι' ὥστε νὰ καλανοῖζον χίλιοι ἐμβήκανε
χίλιοι χίλιοι μβήκανε δυὸ χιλιάδες βγήκανε.

Ἰδοὺ καὶ τὸν σωζόμενον εἰς τὰ στόματα τῶν Τραπεζούν-
των μὲ τὴν ἰδιόχουσιν αὐτῶν προφορὰν.

Κι' ὅσους Κάστρους κι' ἂν εἶδα κι' ἂν ἐγύρισα
σὰν τῆς Ὀριάς τὸν κάστρον Κάστρος οὐκ ἔποτε
Κι' ἕνας μικρὸς τουρκίτης Ρωμιογούριος
Ἀδράκτιν καὶ σπορτύλιν παίρ' εἰς τὰ χέρια του
κι' ἐγέντοτε γυναῖκα βαρυσμένησσα
τὸν κάστρον τρουγουρίζει καὶ μυρολογᾷ.
Ἄλλοι ἐμὲν τὴν μαύρην τὴν ἀλλόξενον
Ποῦ θε νὰ παιδοποιῶ τὸν χειμῶν καιρὸν
Ἀνοῖξον καστροπόρτην πόρτα τοῦ γιालοῦ
Ἀνοῖξετε νὰ ἐμβαῖνω, Τοῦτοκοι διωχνέ με!
Μεσάνοιξεν ἡ πόρτα χίλιοι ἐμπήκανε
καὶ πρὶν καλοανοῖξεν μῦθοι ἐμπήκανε

(Ἐκ τῆς συλλογῆς Π. Βλαδοῦ)

Περὶ τοῦ Κάστρου τούτου ἀναφέρεται ἐν τῷ ἐν ἔτει
1878 ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένῳ «Τηλεγράφῳ» ὅτι τὰ Σέρβια
ἦσαν πόλις ἐπίσημος ἐπὶ βυζαντινῶν, ἔχουσα ἰσχυρὸν φρού-
ριον, δεσπόζον τῆς εἰς Θεσσαλίαν ὁδοῦ. Ἐρείπεια τούτου
σφίζονται καὶ σήμερον.

Ἡ δημοσιευθεῖσα λοιπὸν γνώμη τοῦ κ. Χατζηιωάννου
ὕπὸ τὸν τίτλον τὰ «Χαρίσματα τοῦ Καλογήρου», ἐν τῷ ὑπ'
ἀριθ. 36 φυλλαδίῳ τοῦ «Κρητ. Ἀστέρος» περὶ ἐπικοινων-
νίκας μόνον Κύπρου καὶ Κρήτης δὲν φαίνεται ὀρθή ἀφ' οὗ
καὶ μεταξὺ Τραπεζούντος καὶ Κρήτης, ἐτι δὲ Θάσου καὶ
Ἰμβρου, ὅπου ἀπαντᾷ μὲ παραλλαγὰς τὸ αὐτὸ ἔσμα,
ἀποδεικνύεται ὅτι ὑπάρχει ἡ αὐτὴ ἐπικοινωνία. Φρονῶ ἐπο-
μένως ὅτι οὐ μόνον ἡ Κύπρος καὶ Κρήτη καὶ ἄλλαι νῆσοι
ἀναπόσπαστα τμήματα καὶ αἱ ἑλληνικαὶ μεγαλόνησοι τῆς
Μεσοορείου, εἶχε τὴν αὐτὴν πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν καὶ
ἥτις βραδύτερον μετελευμαδεύθη εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην
μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ρέθυμνον

Ἐλευθεροεὺς

ΛΟΓΙΟΙ ΚΡΗΤΕΣ

ΜΑΞΙΜΟΣ Ο ΜΑΡΓΟΥΝΙΟΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 34 φυλλαδίου)

Μετὰ θραχέων δ' ἐν Κρήτῃ διαμονὴν μετέβη εἰς Κύθηρα,
ὅπως ἀναλάβῃ τὸ ποιμαντορικὸν αὐτοῦ ὑπουργήμα· πλὴν
δυστυχῶς ὁ Ἑνετὸς διοικητὴς τῶν Κυθέρων ἠρνήθη ἐντόνω-
νὰ ἐπιτρέψῃ αὐτῷ τὴν κατοχὴν τῆς ἐν λόγῳ ἐπισκοπῆς,⁽¹⁷⁾
ἀπευθύνας περὶ τοῦ ζητήματος τούτου πρὸς τὸν Δόγην τῆς
Ἑνετίας τὴν ἀκόλουθον ἐκθεσιν: ἈΓαλινότατε πρίγκιψ,

Μετὰ τῆς προσκυνοῦσας εὐλαβείας γνωστοποιῶ τῇ Ὑμι-
τέρᾳ Ἀγληνότητι, ὅτι ἀρκεόμενος ἐνταῦθα ὁ Σεβαστὸς Μά-
ξιμος Μαργούνιος ἐκ τῆς πόλεως Χάνδρακος, ἐκλειλεγμένος
Ἐπίσκοπος τῆς νήσου ταύτης ὑπὸ τοῦ Σ. Ἀρχιεπισκόπου
Μονιμβασίας, ἠτήσάτο με τὴν κατοχὴν τῆς ἐν λόγῳ Ἐπι-
σκοπῆς· ἐγὼ δὲ γνωρίζων τὸ ἐμὸν καθήκον καὶ θέλων παν-
τοτε νὰ ἐκτελῶ τοὺς νόμους τῆς Ὑμ. Ἀγληνότητος δὲν
ἠθέλησα κατ' οὐδέναν τρόπον νὰ παραχωρήσω αὐτῷ τὴν
κατοχὴν, παρὰ τὰ ἐγχειρισθέντα μοι ἀποδεικτικά τῆς ἐκλο-
γῆς αὐτοῦ, γενομένης ὑπὸ τοῦ ρηθέντος Ἀρχιεπισκόπου Μο-
νιμβασίας, ἀλλ' εἶπον αὐτῷ, ὅτι ἐὰν ἐν διαστήματι ἐξ μηνῶν
προσάγῃ τὴν ὑπὸ τῆς Ὑμ. Ἀγληνότητος ἐπικύρωσιν τῆς
ἐγκαταστάσεως, τότε θέλω παραχωρήσει αὐτῷ τὴν κατο-
χὴν τῆς Ἐπισκοπῆς. Ἐὰν λοιπὸν ὁ Σεβαστὸς Μάξιμος
ἔλθῃ εἰς τοὺς πόδας τῆς Ὑμ. Ἀγληνότητος ἐπὶ τῷ σκοπῷ
τούτῳ, πέπεισμαι ὅτι Αὐτὴ θέλει πράξει κατὰ τὴν περὶ
τισμένην Αὐτῆς κρίσιν. Ἐν Κυθήραις τῇ 20 Νοεμβρίου
1584. Ἀνδρέας Κοκκος προβλεπτής καὶ φρουράρχος. (Bibl.
Hell. σελ. XXXVI). Ἐνεκα τῆς στάσεως ταύτης τοῦ
Ἑνετοῦ διοικητοῦ ἠναγκάσθη ὁ Μαργούνιος ἄκων ν' ἀπο-
χωρισθῇ τοῦ Θεῖου Προνοῖα ἐμπιστευθέντος αὐτῷ λογικοῦ ποι-
μαντοῦ καὶ νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν ἀπαιτήσιν τοῦ διοικη-
τοῦ. Πρὶν ἢ ὅμως ἐγκαταλίπῃ τὰ Κύθηρα ἀπεύθυνε καὶ
οὗτος πρὸς τὴν Ἑνετικὴν Κυβέρνησιν ἀνκυρῶν, δι' ἧς ὑπὶ-
σχυόμενος διακχῇ ἀρροσίωσιν καὶ εἰλικρινῇ εὐπείθειαν καθι-
κέτευεν αὐτήν, ὅπως εὐχερεστομένη ἐπιτρέψῃ αὐτῷ τὴν πνευ-
ματικὴν περιχλψιν τῶν κατοίκων τῆς ἐπισκοπῆς ἐκείνης,
στερουμένης ἤδη πνευματικοῦ ἀρχηγοῦ. Ἐξέρραζε δὲ τὴν

17) Πρὸς πλήρη κατανόησιν τῆς στάσεως ταύτης τοῦ Ἑνετοῦ
διοικητοῦ, ἐν τῷ προκειμένῳ ζητήματι τῆς Ἐπισκοπῆς Κυθή-
ρων, καὶ καθόλου αὐτῆς τῆς Ἑνετικῆς Κυβερνήσεως, ἀνάγκη ν'
ἀναμνησθῶμεν τὰς ὑφισταμένας σχέσεις τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας
πρὸς τὴν ἡμετέραν Ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν κατὰ τὸν 16^{ον} καὶ 17^{ον}
ἰδίᾳ αἰῶνα. Ὡς γνωστὸν, οἱ ποντιφίκες τῆς Ρώμης ἀπέποτε τὴν
καθυπόταξιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας διὰ παντοίων μέσων ἐπι-
ζητοῦντες εἶχον, κατὰ τὴν εἰρημένην ἐποχὴν, μέσῳ τῆς Ἑνετικῆς
Κυβερνήσεως ἐκδιώξει ἐκ τῆς Κρήτης καὶ ἐκ τῶν ἄλλων (πλὴν
τῶν Κυθέρων καὶ τῆς Κεφαλληνίας) Ἑνετοκρατουμένων Ἰονίων νη-
σῶν ἅπαντας τοὺς Ὀρθοδόξους Ἐπισκόπους, πρὸς εὐχερεστέραν
ἐνέργειαν ἐν τῷ ποσσηλυτισμῷ καὶ ἐπίτευξιν τοῦ ποθομένου. Οὗτω
δὲ οἱ μέλλοντες νὰ χειροτονηθῶσιν Ὀρθόδοξοι ἱερεῖς Κρήτες καὶ
Ἐπισταῖοι ἠναγκάζοντο μεταβαίνοντες εἰς Κύθηρα νὰ χειροτονῶν-
ται αὐτοῖσι, ἐπὶ καταβολῇ ὀρισμένων δικαιωμάτων, τῶν λεγομένων
κανονικῶν, ὑπὸ τοῦ Ὀρθοδόξου Ἐπισκόπου Κυθέρων, αὐτῷ μό-
νῳ χορηγηθέντος τοῦ δικαιώματος τούτου, ἴσως διὰ τὸ μὴ ἱκανῶς
προσδοφόροι τῆς Ἐπισκοπῆς ταύτης. Ἐπειδὴ δέ, ὡς βεβαίως ἐκ-
θεσίς τις πρὸς τὴν ἰδίαν Κυβέρνησιν τοῦ ἐν Κρήτῃ συγχρόνου Ἑ-
νετοῦ διοικητοῦ Φραγκίσκου Φοκαρίνου (Bibl. Hell. XXXIII),
ὁ προκατόχος τοῦ Μαργούνιου ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ Κυθέρων Διονύ-
σιος Στραγγόλος, καταχρώμενος τῷ δικαιώματι τούτῳ χειροτόνει
σιμωνακῶς ἱερεῖς πολλοὺς ἔχοντας ὑποχρεώσεις δημοσίου ὑπηρε-
σίας, διὰ τοῦτο ἡ Ἑνετικὴ Κυβέρνησις προνοοῦσα περὶ τῶν ἰδίων
συμφερόντων, ὅχι μόνον αὐτὸν ἐξώσε τῆς Ἐπισκοπικῆς ἐδρας, ἀλλὰ
καὶ ἡ ἰδίᾳ ἦτο εἰς τὸ ἐξῆς ἐφεκτικὴ καὶ αὐστηρά.

ἐλπίδα ἐπιτεύξεως τοῦ ποθουμένου τοσούτῳ μάλλον, ὅσῳ δὲν προέτεινεν ἀξιώσεις καὶ προσόδους μείζονας τῶν ἀναγκαίων, διὰ τὴν ζήσιν καὶ ἀποθνήσκῃ, ὡς ἔλεγεν, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας (Bibl. Hell. ἐνθα ἀνωτέρω).

Ἐκ Κυθήρων ἐπιστρέψας ὁ Μαργουίνος εἰς Κρήτην ἀπήλυθε καὶ ἄλλην περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου πρὸς τὴν Ἑνετικὴν Κυβέρνησιν ἀναφορὰν, ἐν ᾗ προσάγων ὡς ἀσφαλὲς ἐγγύησον μελλούσης ἀφρασίσεως καὶ πιστῆς διακονίας τῶν συμφερόντων τῆς Δημοκρατίας τὸν πρότερον αὐτοῦ βίον, οὗτος ἀφειδελὲς μάρτυρες ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσωσιν ἐπιγινώσκοντες αὐτὸν Ἑνεταίῳ διοικηταί τῆς Κρήτης, διετείνετο, ὅτι μὴ ὑπάρχοντος αὐθένος καλόμενος, ὅτε τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ γενομένης κατὰ τὰ ἔθιμα καὶ τοὺς κανόνες τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, εἰς ἣν ἐκκλησιαστικῶς ὑπῆγοντο καὶ τὰ Κυθῆρα δικαιοῦται νὰ λαβῇ τὴν κατοχὴν τῆς ἐν λόγῳ Ἐπισκοπῆς πρὸς ἐποικοδόμησιν τῶν ὑπὸ αὐτοῦ Αὐτῆς ἐν τῇ Χριστιανικῇ εἰσεβίῃ. Βλέπων ὁμῶς τὰς προσδοκίας αὐτοῦ ματαιούμενας ἀπεφασίσατο νὰ μεταβῇ, αὐτοπροσώπως εἰς Ἑνετίαν, ἵνα ἐκ τοῦ σύγγεγυς διενεργήσῃ τὰ δέοντα, καὶ ἄμεινον ἤτοι τοῦ 1585 ἀπαρξας ἐκ Κρήτης ἀφίκετο ἐκεῖσε καὶ ἤρξατο τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ, ὧν ἀποτελεσμα ἦν, ὅτι τῇ 28 Αὐγούστου τοῦ ἰδίου ἔτους ἡ Ἑνετικὴ Κυβέρνησις ἐξήγγισεν παρὰ τοῦ πρῶτον ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ αὐτῆς Ἰωάννου Φραγκίσκου Μορζίνι ἐν Ἑνετίᾳ τότε διαμείνοντος καὶ παρὰ τῶν τότε ἐν Κρήτῃ ἀρμοστῶν Φραγκίσκου Φοσκαρίνου καὶ Λουκά Μιχαήλ ἀκριβεστέρως πληροφορίας περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Μαργουίνου καὶ τῆς Ἐπισκοπῆς Κυθήρων.

(Ἀκολουθεῖ)

ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΥΠΟ ΠΑΝΑΓ. ΓΡΙΤΣΑΝΗ

[Ἐκ τοῦ ἀρίστου μουσικοῦ περιοδικοῦ ἡ «Φόρμυξ» παραλαμβάνομεν τὴν κάτωθι ἱστορικὴν μελέτην περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι μουσικῆς, τῆς καλουμένης κρητικῆς μουσικῆς:]

Διὰ τῆς ἐπωνυμίας Ἐκκλησιαστικῆς τῶν Ἰονίων νήσων μουσικῆς, ἥτοι Ἰονικῆς, καλεῖται ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν ἡ τετράφωνος ἱερὰ μουσικὴ, ἡ ψαλλομένη ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς Ἐκκλησίαις τῶν νήσων κυρίως Ζακύνθου καὶ Κερκύρας, ἥτις ἐκ παραδόσεως προσαγορεύεται παρ' ἡμῖν ταῖς Ζακυνθίοις μέχρι τῆς σήμερον «**Κρητικὴ μουσικὴ**».

Περὶ τῆς μουσικῆς ταύτης πολλὰ μὲν ἐρρέθησαν καὶ διεπυλινκίσθησαν μεταξύ αὐτοχθόνων καὶ ἀλλοδαπῶν, οὐδεὶς ὁμῶς ἄχρι τοῦδε ἐπεχείρησε νὰ γράψῃ ἰδίᾳ περὶ αὐτῆς, ὅπως, εἰ μὴ ἐδύνατο νὰ συντάξῃ πλήρη ἱστορικὴν ἢ τεχνολογικὴν πραγματείαν, ἐνέγκῃ τοῦλάχιστον εἰς φῶς τὰς ὅσας ἐντὶν περὶ αὐτῆς διαδοθῆναι πληροφορίας, καὶ τοῦτο, ὡς νομίζομεν, διότι οὐχὶ τοσούτον εὐκόλον καθίστατο τῷ βουλομένῳ ἐπιχειρήσαι τὸ ἔργον, ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀπαιτούμενων πρὸς τοιαύτην πραγματεῖαν βοηθημάτων. Τὸ δυσχερὲς τοῦ ἔργου ἀρκούντως καὶ ἡμεῖς ἠσθάνομεθα, οὐχ ἥττον διὰ τοῦτο καὶ τὴν ἡν ὁ χρόνος ἐπέβαλλεν ἡμῖν ἀνάγκην τῆς τοῦ κειμένου τούτου πληρώσεως. Ἐξ ἀνάγκης λοιπὸν ἀναλαβόντες πρὸ καιροῦ τινος τὸ ἔργον, ἠδυνήθημεν, τὸ γε εἶναι ἡμῖν, νὰ σχηματίσωμεν πρωτότυπον τῆς μουσικῆς ταύτης ἱστορίαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἱστορικὸν δοκίμιον τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἰδίως δὲ τῆς Ζακυνθίου ἥτοι Κρητικῆς», ἥς τὴν

ἀγγελίαν ἐξεδώκαμεν διὰ τύπου εἰς φῶς (ὅρα τὴν ἐν Ζακύνθῳ ἱερὰν. «Φωνὴν τοῦ Ἑλλήνων» 1865. ἔτος α'. ἀριθ. 1).

ὑπὸ δευτερευόντων ὁμῶς λόγων ἀναγκασθέντες ἵνα ἀναβάλωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν τύπωσιν ταύτης, ἀπεφασίσαμεν ἵνα γράψωμεν πρὸς ὥραν ὀλίγα τινὰ περὶ αὐτῆς, ἕως νὰ ἔλθῃ τὸ πλήρωμα τοῦ τῆς ἐκδόσεως ἐκείνης χρόνου. Ἐνταῦθα λοιπὸν δὲν σκοπεύομεν νὰ εἰσελθῶμεν εἰς ἐκτενὴ περὶ τῆς μουσικῆς ταύτης ἀφήγησιν, ἀλλὰ θέλομεν περιορίσει ὅσον οἶόν τε συνοπτικῶς τὸν λόγον ἡμῶν εἰς τὰ ἐξῆς δύο α'. Διὰ τίνα λόγον ἐπωνυμεῖται ἐν Ζακύνθῳ Κρητικὴ μουσικὴ ἐν ᾗ σήμερον ἐν Κρήτῃ αὕτη δὲν ψάλλεται. β'. Ὅποιον ἐστὶ τὸ φυσικὸν καὶ τεχνικὸν εἶδος αὐτῆς τὰ δὲ πλείονα ἐν τότῳ ἀρμολιωτέρῳ ἑστῶσαν.

Α' Διὰ τίνα λόγον ἐπωνυμεῖται ἐν Ζακύνθῳ Κρητικὴ μουσικὴ, ἐνῶ σήμερον ἐν Κρήτῃ αὕτη δὲν ψάλλεται.

Ἡ ἱερὰ μουσικὴ τῶν χριστιανῶν Ἑλλήνων ἐξ ἀρχῆς ἦτο μία καὶ ἡ αὕτη, ψαλλομένη ἐν μὲν ταῖς ἐν πόλεσιν ἐκκλησίαις ἐπὶ τὸ κατὰ τέχνην ἐμμελέστερον, καὶ τοῦτο μᾶλλον ἐν τῇ μητροπόλει τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ὅπου ἐνίοτε ἐκοσμεῖτο ὁ ἐν τῇ ἀγίᾳ Σοφίᾳ μουσικὸς χορὸς καὶ διὰ τῆς συμπράξεως τῶν ἰδίων αὐτοκρατόρων («ἐπειδὴ ἐκαλλιεργεῖτο ἡ χειρονομία καὶ ὑπὸ βασιλέων καὶ ἐνοστιμευτο νὰ χειρονομῇ οὗτος ὁ αὐτοκράτωρ ἐν φαίδραϊς παινηγύρεσιν» Μ. θεωρ. τῆς μουσικῆς. Χ. Προύσης. σελ. 93) ἐν δὲ ταῖς ἱεραῖς Μοναῖς, ἐν αἷς ἐπεκράτησεν ἡ ἀπλοκότης καὶ ἀφέλεια τῶν μοναστῶν, ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον καὶ τῆς τέχνης μέτριον, διὰ τε τὰ πολλὰ καθημερινῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ψαλλόμενα ᾠσματα καὶ τὸ διάφορον τοῦ μοναδικοῦ πολιτεύματος. Ἀκριβῶς δὲ ὡς ἐκ τῆς ἱστορίας μαθάνομεν, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ἐξόχων μουσουργῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Κοσμᾶ τοῦ ἐξ Ἱεροσολύμων, εἰς οὓς κυρίως ὀφείλει τὴν πρώτην συστηματικὴν αὐτῆς μόρφωσιν, μέχρι τῆς ἀλώσεως τοῦ Βυζαντίου (ἀπὸ τοῦ 736—1453), ἔφθασεν εἰς μέγαν βαθμὸν ἐντελείας, φέρουσα ὄνομα τῆς «Βυζαντινῆς μουσικῆς».

Ἀλωθέντος, κρίμασιν οἷς Κύριος ἐπίσταται, τοῦ Βυζαντίου, ἐπόμενον ὅτι καὶ ἡ ἐμμουσος ψαλμοδία τῶν Βυζαντινῶν ἔπρεπε νὰ παρακμάσῃ καὶ νὰ ἀσχηματισθῇ ὑπὸ τῆς βαρβάρου μουσικῆς τῶν Ὀθωμανῶν, ὧν ἡ κατὰκτησις διεσκόρπισε πάσας τὰς ἐπιστήμας καὶ ὥρμαινες τέχνας, τὰς παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἕως τότε διατηρηθείσας, εἰς τὴν ἐσπερίαν Εὐρώπην, ἐνθα μετηνάστευσαν οἱ λόγιοι καὶ καλλιτέχναι τοῦ ἡμετέρου ἔθνους.

Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ὑπολάβωμεν ὅτι ἡ καταστροφὴ αὕτη τῆς μουσικῆς συνέβη διὰ μίαν εἰς ἅπασαν τὴν πολυπαθὴ ἡμῶν Πατρίδα διότι ὑποδουλωθέντος τοῦ Βυζαντίου καὶ τοῦ πλείστου μέρους τῆς Ἑλλάδος, ἡ μεγάλη καὶ περιώνυμος Κρήτη καὶ αἱ Ἰόνιοι νῆσοι διατελοῦσαι ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἑνετῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου γενομένης καταρύγιον τῶν διασπαρέντων Βυζαντινῶν, ἠδύναντο ἀναμφιβόλως νὰ διασωσῶσι ράδιον, ἢ πᾶς τις ἄλλος τόπος, τὴν ἐκκλησιαστικὴν τῶν Βυζαντινῶν μουσικὴν, καὶ ἐτι μᾶλλον, ἐν ᾗ οἱ ἐν αὐταῖς Ὀρθόδοξοι κάτοικοι οὐδόλως διεκωλύοντο εἰς τὸ νὰ ἐξασκῶσι τὰς θεησκευτικὰς αὐτῶν ἱεροτελετὰς μετὰ τῆς εἰθισμένης τῇ χριστιανικῇ ἐκκλησίᾳ ἀξιοπρεπείας, ὡς ὁ πολυμαθὴς Χρυσάνθος Προύσης λέγει «ὅταν ἐξέλιπεν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἡ ἐμμουσος ψαλμοδία ἐσώζετο, ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ταῖς κατὰ Πελοπόννησον καὶ Κρήτην» (Μ. θεωρ. σελ. 42).

(Ἀκολουθεῖ)

Η ΜΥΤΗ ΜΑΣ

Τὸ ὄργανον αὐτὸ—ἡ μύτη μας—δὲν ἔχει μεγάλας διαστάσεις, ὅσον καὶ ἀν' ὑποθετῇ ἀνεπτυγμένη, καὶ ὅμως ὥς ἐκ τῆς περιβάλεται θέσεως εἰς ἣν εὐρίσκεται, ὁδεῖ τὸν τόνον εἰς τὴν φυσιογνωμίαν καὶ εἶνε ἀξία ἰδία· ἔρρει προσόχης.

Ἡ καλλονὴ τοῦ προσώπου δὲν ἐξαρτᾶται βεβαίως ἐκ μόνης τῆς κανονικότητος τῶν χαρακτηριστικῶν ἀλλ' ἐπίσης ἐκ τῆς λεπτότητος καὶ τῆς ἐκφράσεως αὐτῶν. Καὶ διὰ τοῦτο μόνη ἡ μύτη ἔοικε νὰ ἀσχημίσῃ τὸ εὐμορφότερον πρόσωπον, ἂν αὕτη τυχρὴ ἀσχημῇ.

Ἐκ παραδόσεως δὲ θεωροῦνται δύο τὰ συστατικά καλῆς μύτης, τὸ σχῆμα καὶ τὸ χρομα αὐτῆς. Καὶ τὸ μὲν σχῆμα δυσκολώτατα διορθῶνεται διὰ τολμηρῶν ἐγχειρήσεων, ἀλλὰ περὶ τοῦ χρώματος τῆς μύτης, δυνάμεθα νὰ ἀσχοληθῶμεν ὀλίγον.

Τὸ κοκκίνισμα τῆς μύτης ὥς ἐπὶ τὸ πλείστον προέρχεται ἐξ ἐσωτερικοῦ ἐρεθισμοῦ· διὰ νὰ εἶνε λοιπὸν ἐξωτερικῶς ἡ μύτη καλὴ πρέπει νὰ τὴν καθαρῶς ὥμεν ἐσωτερικῶς.

Κόκκινον μύτην ἔχουν οἱ πάσχοντες συχνὰ ἐκ συνάγχης, τῶν ὁποίων οἱ ῥῶθνες φράσσονται καὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος ἐμποδίζεται καὶ σταματᾷ εἰς τὸ ἄκρον τῆς μύτης.

Καὶ δὲν εἶνε μόνον δυσμορφίας πρόξενος ἡ κόκκινον μύτη, ἀλλὰ καὶ ἡ θυγρινή. Διότι ἐκεῖ ὅπου τὸ αἷμα δὲν κυκλοφορεῖ καλῶς ζητοῦσι κατὰ προτίμησιν ἐνδιαίτημα τὰ μικρόδια καὶ οὕτως ἡ ἀθῶα μύτη ἐνὸς παιδίου δύναται νὰ καταστῇ πηγὴ πολλῶν δεινῶν.

Ἀλλῃ ἀφορμὴ τοῦ κοκκινίσματος τῆς μύτης εἶνε ἡ κακὴ λειτουργία τοῦ στομάχου καὶ τῶν λοιπῶν πεπτικῶν ὀργάνων. Διὰ τοῦτο οἱ μεριμνῶντες πρὸ τῆς μορφῆς αὐτῶν πρέπει πρὸ παντός νὰ φροντίζωσι περὶ τῆς καλῆς λειτουργίας τοῦ στομάχου τῶν καθ' ὅσον ὁ καλὸς στόμαχος εἶνε, κατὰ τὴν φράσιν ἐνὸς ἱατροῦ, τὸ ἐργαστήριον τῆς καλλονῆς.

Εἶπομεν ὅτι τὸ σχῆμα τῆς μύτης δὲν θὰ ἐξετάσωμεν, διότι καὶ ἀδυνατοῦμεν νὰ μεταβάλλωμεν αὐτό. Οὐχ ἥττον ὀφείλομεν νὰ κηρύξωμεν ὅτι ἀπολύτως συμμετρικὴ μύτη δὲν ὑπάρχει· αἱ πλείσται ἔχουσιν ἐλαφρὰν τινα κλίσιν πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ τρόπου, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπομυττώμεθα, μεταχειριζόμενοι πάντοτε τὴν δεξιὰν χεῖρα. Τινὲς μάλιστα τόσον ἀδεξιῶς καὶ βιαίως ἀπομυττῶνται, ὥστε μεταβάλλουσι τὸ ἀρχικὸν σχῆμα τῆς μύτης τῶν.

Προκειμένου δὲ περὶ τῆς μικρᾶς ἢ τῆς μεγάλης μύτης ἅς μὴ ἀπομονώσωμεν τὸν ἐξῆς ἀφορισμὸν ἐνὸς οἰκονομολόγου.

—Ἡ μύτη εἶνε ὅπως ὁ προὑπολογισμός· πολὺ προτιμότερον νὰ ἔχῃ περισσεύμα παρὰ ἔλλειμμα.

Ι. Α.

Εἰς οὐδένα μαθητὴν ἀποστέλλεται πλέον ὁ «Κρητ. Ἀστὴρ» ἄνευ τῆς ἀποστολῆς τῆς τριδράχμου συνδρομῆς.

Οἱ θέλοντες νὰ πληρώσωσιν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους θὰ ἀποστέλλωσι 5 δραχμὰς ὥς καὶ τοὺς λοιποὺς συνδρομητάς.

Ἐκ τῆς Διευθύνσεως

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἡ γλώσσα κόκκαλα δὲν ἔχει, μὰ κόκκαλα τοακίζει.
Ἡ κοιλιά ναι κάραρος κι' ἀποὺ τῇ συνορίζεται γάδαρος.
Ἦρε τὸν μῆνα ποὺ τρέφει το' ἔνδεκα.
Ἡ μεγάλη λεκανίδα βάνει καὶ πολλὰ καὶ λίγα.
Ἡ καρινάδα κι' ὁ καπνὸς καὶ ἡ κακὴ γυναῖκα βγάει τότε τὸν ἄνδρα τῇ ἀποὺ τὸ πᾶσι μέσα.
Ἦλιος καὶ βροχὴ παντρέονται· οἱ φτωχοί.
Ἡ λενθεριά βασιλεῖον καὶ ἡ σελανιά καθένα καὶ διάλεξε παιδάκι μου ἀποὺ τὰ δὲν τὸ ἔνα.
Ἡ βιάση ψήνει τὸ ψωμί μὰ δὲν τὸ καλοψήνει.
Ἡ καλὴ νοικοκερὰ εἶναι δοῦλα καὶ κερά.
Ἡ σκύλλα ποὺ τὴν βίαση τοῖ στραβὰ κοντάρια κάνει.
Ἡ γύφ' ἀπόταν γεννηθῇ τῇ πεθερᾷ τῇ μοῦζαι.
Ἡ καλὴ νοικοκερὰ μὲ τὸ κοντάλι κλωθεῖ.
Ἡ φρονιμάδες κ' ἡ τιμαῖς τὴν ἔχουσι τὴν χάρι κι' ὄχι τ' ἀσημοχρῶσαφο καὶ τὸ μαργαριτάρι.
Ἡ κακὴ παντοῖ' ἡ ποὺ κλαουλὰς καλλιά ναι.
Ἡ γοῦ γι' ἡ ἀλεύρι κι' ὁ γέρος γι' ἡ τὴν πᾶντα.
Ἦρες τὸ ῥόδο ποὺ θὰ μυριστῇς!
Ἦντα χεῖς κ' εἶσαι ὁρωμένος;
—μ' ἔνα πονταῖα κουβέδιασα!
Ἦπεν ἡ γακὴ τὸ λάδι κ' ἔκατῃπε το καὶ πάει.
Ἡ τέχνη εἶναι χρυσὸ μανέλλι.
Ἡ ἀσφεντιλὲς δὲν κάνουν μεσοδόκια.
Ἦρθε κι' ἄλλος ποὺ τὴν Κῶ καὶ γυρεύει μερικὸ.
Ἡ μικρὸς μικρὸς παντρέψου γι' ἡ μικρὸς καλογερέψου.
Ἡ δυὸ πέτρας τὸ βγάνουν τ' ἀλεύρι.
Ἡ πέτρα ἂν δὲν κάτῃ ἔς τὸν ποταμὸν δὲν ὀρῇ.
(Ἀκολουθεῖ)

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΑΔΕΛΦΗΣ ΕΝΘΥΜΙΟΝ

(Κατὰ μετάφρασιν Ν. Καρδατάκη)

Ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Ρεσχέλης ἔζη ἀλιεὺς τοῦ ὁποίου ἡ θύτης καὶ ἡ τιμότης ἀνωμολογοῦντο ὑπὸ πάντων. Δὲν ἦτο πλοῦτος, ἀλλ' ἡ ἐργασία του ἐπῆρκει εἰς τὴν συντήρησιν αὐτοῦ καὶ τῆς μικρᾶς θυγατρὸς του, πλέον δὲ ἡ ἄπαξ ᾤσθη τὴν ἀπόλαυσιν ἐκείνην, ἣν αἰσθάνεται πᾶσα εὐγενὴς καρδιά ὅσῃς ἐπέρχεται ἀφωγὸς εἰς πτωχότερος. Ἐπὶ μακρὸν εἶχε θρηνησῇ τὴν ἀφωσιωμένην συντροφον τοῦ βίου του, εὐρούσαν τὸν θάνατον καθ' ἣν στιγμὴν εἶδε τὴν ζωὴν εἰς τὴν χαριτωμένην ἤδη θυγατέρα του, ἀλλὰ κατὰ τὸν ποιητὴν «Ἐπὶ τῶν πτερυγίων τοῦ χρόνου ἀρίπταται καὶ ἡ λύπη ὅπως τὰ πάντα».

Ἡ εὐγένεια τῆς μικρᾶς Μαρίας, αἱ φροντίδες δι' ὧν περιέβαλε τὸν τεθλιμμένον πατέρα της, κατεπαύον τὴν πικρίαν του καὶ ἐμετρίαζον τὰς ἐκ τοῦ ἐπιπόνου ἐπαγγέλματος του πολλὰς κοπώσεις, πᾶσι δὲ τὸν ἐδῶθη εἰς τὴν ἐπιδιόρθωσιν τῶν δικτύων του μὲ τὰς λεπτεπίλετες χεῖρας της παρὰ τὰς εὐλοστόργους πατρικὰς ἀπαγορεύσεις.

Ἐσπέραν τινὰ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκόν του εἶπε μετὰ μελαγχολικῆς φωνῆς. «Μαρία, ὁ λὺς ἀπειλεῖ τρομερὰν τρικυμίαν καὶ σκέπτομαι τοὺς ἀτυχεῖς ἐκείνους ναυτιλλομένους, οὓς θὰ καταλάβῃ ἐν τῷ πελάγει».

«Θεέ μου! ἀνέκραγεν ἡ κορασὶς, καὶ τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον εἶδομεν πρὸ ὀλίγου πρὸς νότον τοῦ ὀρίζοντος τί θὰ γίνῃ».

«Δυστυχία εἰς τοὺς ἐν αὐτῷ, ἂν ὁ λὺς φυσήσῃ ὀρμητικώτερος», ἀπήντησεν ὁ ἀλιεὺς περίλυπος. Μόλις προέβρε τοὺς λὺ-

γους τούτους ὁ ἄλιεύς καὶ ὁ λιψ ἔπνευσε μετὰ τούτης σφοδρότη-
τος ὥστε ὁ οἰκίσκος διεσείσθη μέχρι καταπτώσεως. «Παναγία
μου! ἐφώνησεν ἐντρομος ἡ Μαρία, λαμβάνουσα τὴν θεξιάν τοῦ
πατρὸς της, ἰδὲ πάτερ μου, ἐξηλοκούθησε, πῶς συγχλονεῖται
τὸ πτωχὸν ἐκεῖνο πλοῖον!»

«Ἀνάγκη νὰ τρέξω εἰς βοήθειάν του, κόρη μου, ὑπάγω νὰ
ρίψω τὸ πλοιάριόν μας εἰς τὴν θάλασσαν».

«ὦ! μὴ πάτερ μου, μὴ! θὰ εὕρηται τὸν θάνατον πρὶν ἢ πλη-
αῖσῃτε τὸ ἐν κινδύνῳ πλοῖον καὶ ἐγὼ θὰ ἀποθῶμαι ἐδῶ μόνη! ὦ
ταῦτα λέγουσα ἡ Μαρία τὸν ἐνέγκαιζεν καὶ κλαίοντα. — «Εἶναι
ἀληθές, ἐστὶν ἄγαθός ὁ ἀλιεύς παρατηρῶν σύννοος τὸ ἐν
τῷ καταποντίζεσθαι πλοῖον, ἀλλὰ ἡ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν
καταπεσοῦσα ὑετώδης βροχὴ ὥθησεν αὐτὸν τε καὶ τὴν θυγατέρα
τοῦ ἐντὸς τοῦ οἰκίσκου ἐκ τοῦ παραθύρου τοῦ ἀπορίου προσκεκλ-
λημένον ἔχουσα τὸ πρόσωπον ἡ Μαρία ἐξήτει νὰ διακρίνῃ τὸ
καταποντιζόμενον πλοῖον. Τὸ ἐπελθὼν βαθύτατον σκότος καὶ ἡ
βοή τῶν ἐπὶ τῆς παραλίας θραυομένων κυμάτων ἠνωμένη μετὰ τὸν
συριγμὸν τοῦ ἀνέμου ἐρόδισαν τὸσον τὴν εὐαίσθητον κόρην, ὥστε
κατελθούσα βίαιως τοῦ παραθύρου ἔτρεξε καὶ ἔγονυπέτησε πρὸ
τῆς ἀμοδρῶς φωτιζομένης εἰκόνος τῆς Θεοτόκου ψιθυρίζουσα.
«Μή-τερ εὐσπλαγχνος βοήθησον τοὺς ναυαγούς!»

Ἡ νύξ ὑπῆρξεν ἀτελευτήτως μακρὰ καὶ ἀγωνιώδης διὰ τὸν
ἄλιεα καὶ τὴν θυγατέρα του. Ἐκ διαλειμμάτων ἐν μέσῳ τῶν ὠ-
ρυγμῶν τῆς καταιγίδος κρότος ὑπόκωφος ἤκούετο, καὶ εἰς ἑκα-
στον τῶν κρότων τούτων ὁ ἄλιεύς διέκοπτε τὸν βηματισμὸν του
καὶ ἐστέναιζε. «Τί πράγμα εἶνε πάτερ ὁ παράδοξος οὗτος κρό-
τος; ἠρώτησεν ἀνησυχῶς ἡ Μαρία. «Φεῦ! ἀπήντησεν ὁ ἄλιεύς
ἑκαστος τῶν κρότων τούτων σπαράσσει τὴν καρδίαν μου... εἶνε
τὸ πυροδότην τοῦ κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν καταποντιζομένου
πλοῖου».

Ἀμα τῇ ἑφ' ὁ ἄλιεύς καὶ ἡ θυγάτηρ του ταχεῖς ὡς χελιδ-
νες ἔδραμον εἰς τὴν παραλίαν. Ἡ τρικυμία εἶχε κοπᾶσι καὶ ὁ
οὐρανὸς ἦτο τῶσον κυανὸς ὅσον μέλας χθὲς. Περιέφερον
ἀριστοτερεῖ τὸ ἀνήσυχον καὶ ἐστατικὸν βλέμμα των πρὸς ὅλας
τας διευθύνσεις τοῦ ὀρίζοντος, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἐφαίνετο ἐκεῖνο
ὅπερ μετὰ τούτης ἀγωνίας ἐξήτουν νὰ ἴδουν. Αἰφνης ἡ Μαρία
ἐβλεπε διαπεραστικὴν κρυογὴν καὶ ἐδείκνυε συγχρόνως διὰ τῆς
μικρῆς χειρὸς της εἰς τὸν ἐκπληκτον πατέρα της σῶμα ἀνθρώ-
που ἡμιεκαλυμμένον ἐκ τῶν συντριμμάτων νεωστὶ καταποντι-
σθέντος πλοίου καὶ τῆς ἄμμου. Ταχύς ὡς ἀστραπὴ ὁ ἄλιεύς
ἀνέβησε τὰ καλύπτοντα τὸ σῶμα του συντριμματα καὶ αὐτοστιγμὴ
τούτο ἔδωκε σημεῖον ζωῆς. «Ζή λοιπόν! ἐφώνει εὐχαρις ἡ γεν-
ναίερων νεάνις, ἐνῶ ὁ πατὴρ της ἀπέμιασε διὰ τοῦ μάντρου
του τὴν ἐπὶ τῶν κλειστῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ναυαγοῦ συσσωρευθεῖ-
σαν ἄμμον.

(Ἀκολουθεῖ)

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

[Αἱ δημοσιευόμεναι Πνευματικαὶ Ἀσκήσεις ὡς καὶ ἐκ
τῶν λύσεων αἱ περισσότεραι θὰ βραβεύονται μετὰ τὴν
λήξιν ἐκάστης τοιμηρίας].

273 ΑΙΝΙΓΜΑ

Ἐπῆρξα μέγας ἐπὶ γῆς, ἐγνώρισα μητέρα,
Ἀλλὰ τὸν σύζυγον αὐτῆς δὲν εἶχε καὶ πάτερ!

Ἐστάλη παρὰ Ἑμμ. Ἰγγλεζάκη

274 ΑΙΝΙΓΜΑ

Τὸ πρῶτόν μ' εἶναι γράμμα τὸ δευτέρον ἐπίσης,
Τὸ ὅλον ἂν δὲν ἔχῃ δὲν δύνασαι νὰ ζήσης.

Ἐστάλη παρὰ Μ. Μ. Μανουσάκη

Λύσεις Πνευμ. Ἀσκήσεων 39 φύλλαδιου

257 α' τὸ Ἀλφά ἐν Μυλοποτάμῳ, β' τὸ Σινάπη ἐν Τερμένει γ'
258 Ἦως—ἵππος—Ἰώσηπος.

259K I N A 260 Περίανδρος, 261 Ἥρα—πῆρα, 262 Ἑλα—φῶς
I P I Σ —ἔλκρος, 263 ὅταν τῇ προσθέσωμεν ἐν γ. εἰς τὴν
N I K H ἀρχὴν. 264 Γῆ—οὐρανός, ἥλιος—σελήνη, θάλασσα—
A Σ Η Ρ σα—ξηρά, Παράδεισος—Κόλασις. 265 ἡ Βραυλία

Λύσεις Πνευμ. Ἀσκήσεων 40 φύλλαδιου

266 Οἱ ἄλιεις καὶ ἡ θάλασσα, 267 φακὸς—φακὴ, 268 ὁ α' εὐ-
ρεν ἐν τῷ συρταρίῳ 35 καὶ καταθέσας ἄλλα τόσα ἔλαβε 40, ὁ β'
εὐρών τὸ ὑπόλοιπον 30 κατέθεσεν ἄλλα τόσα καὶ ἔλαβε 40 καὶ ὁ γ'
εὐρών τὸ ὑπόλοιπον 20 κατέθεσεν ἄλλα τόσα, ὅτινα πάντα ἔλαβεν.

Σημ. Πρὸς λύσιν τοῦ 268 προσλήματος δεῖν νὰ προστεθῇ ἐν τέ-
λει ὅτι ὁ γ' λαβὼν τὴν αὐτὴν ἀπάντησιν ἔπραξε τὸ αὐτό, λαβὼν
πάντα.

269. Τὰ πορτοκάλια ἐπωλήθησαν εἰς δύο παντοπώλας ὡς ἑπεται.

Πρώτος οὐδ:

$$26 \times \frac{1}{2} = 13$$

$$14 \times \frac{1}{2} = 7$$

$$2 \times \frac{1}{2} = 1$$

$$\frac{4 \times 3}{30} = \frac{12}{25}$$

$$\frac{6 \times 3}{20} = \frac{18}{25}$$

$$\frac{8 \times 3}{10} = \frac{24}{25}$$

270 α' ἡ Ἀγυία, β' ἡ Ἰόρα, γ' τὰ Ἀγροα, γ' ἡ Τρίπολις καὶ
τὰ Τρίκαλα, ε' ὁ Κριτικός—Κρητικός.

Λύσεις Πνευμ. Ἀσκήσεων 41 φύλλαδιου

271. Ἦσαν 18 γυναῖκες καὶ ἔφαγαν 9 ψωμιά καὶ ἄνδρες 2 καὶ
ἔφαγαν 4 ψωμιά. 272. Γῆ—θεῖον.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«Ὁ Κρητικὸς Πόλεμος. 1648—1669». Τὸν τίτλον τούτον
φέρει σπουδαῖον ἔργον ἱστορικὸν ἐκδοθέν ἐσχάτως ἐξ 638 σελίδων,
ἐπὶ ἀρίστου χάρτου φιλοκάλως ἐκτετυπωμένον ἐν Βενετίᾳ, ἐκδιδόν-
τος τοῦ συμπολίτου ἡμῶν Ἀρχιμανδρίτου κ. Ἀγαθαγγέλου Σε-
ρουχάκη, Ἐφημερίου τῆς ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικῆς κοινότητος. Μετὰ
εἰληκτοασέλιδον εἰσαγωγὴν τοῦ ἐκδότου περιλαμβάνει πρῶτον εἰς
σελίδας 54 συλλογὴν τῶν ἑλληνικῶν ποιημάτων τοῦ Ἀνθίμου Δι-
αροῦσθι περὶ Κρήτης κατὰ τὴν ἔλυσιν τὰς δὲ λοιπὰς σελίδας κατα-
λαμβάνει τὸ περιλήκτον ποίημα τοῦ Ρεθυμνίου Μαρίνου Τζάνε
Μπουναλῆ, περιγράφον ἐν λεπτομερεῖα εἰς τὴν Κρητικὴν διάλεκτον
τὸν εἰκοσιπενταετὴ πόλεμον κατὰ τὴν ἔλυσιν τῆς Κρήτης ὑπὸ τῆς
Τουρκίας. Ἐν τέλει δὲ παρατίθενται πίναξ ὀνομαστικῶς τῶν Κυ-
ρίων ὀνομάτων καὶ ἑτερος γλωσσικός. Ὁ κ. Α. Σεραφείμης ταχέως
ἔτιος θερμῶν συγχαρητηρίων διὰ τε τὴν ὕλην ὑπὸ τὴν καὶ τοὺς
κόπους οὓς κατέβαλεν ἀγαθῶν εἰς φῶς ἔργον, εὐὲν πολλοῦ κατε-
νοήθη ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποκρίσεως, ὅπως γνωστῶς ἐπὶ τέλους τὰ
μετὰ τούτης λεπτομερεῖας ἐπιστοροῦμενα συμβάντα τῆς ἐλπίσεως τῆς
Κρήτης. —Τὸ ἔργον τιμᾶται 10 δραχμῶν καὶ εὐρίσκεται παρὰ τῷ
ἐκδότῃ. Συνιστοῦμεν τὴν ἀποκτήσιν του εἰς πάντα λόγιον καὶ ἰδίως
εἰς πάντα Κρητὰ.

Περὶ τῶν ἐκδόσεων τοῦ τεύχους τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου τῆς ΕΛΛΗ-
ΝΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΣ τῆς Δος Εὐγενίης Ζωγράφου.

Γεωγραφικὴ ἀναγέννησις.—Ἐπιστολαὶ ἐνὸς ἰδιοτρόπου.—Περὶ χοροῦ
(ὑπὸ ὕμνιόν ἐποφιν).—Ἡ φίλις.—Τὸ Εὐαγγέλιον τῶν Πολιτικῶν.
—Ἀνάγκη Ἑργασίας.—Ἡ Ὀμογένεια ἐν τῇ Δικταίᾳ (ἀστυνομι-
κά).—Διαπρεπείς Ἑλληγνίδες κατὰ τὸν ΙΘ αἰῶνα.—Ἡ ἐξοχικὴ ζωὴ.
—Ἡ σημασία τῆς σημαίας.—Πιστωτικαὶ Ἐνώσεις.—Δενδροκομικὰ
παράδοξα.—Παραθυρία Ἑλληνικά.—Περὶ χαλκοῦ.—Ὁ πλοῦτος τῆς
Ἀμερικῆς.—Ἡ Ἀρχὴ καὶ ἡ ποδάρκα.—Τὸ ἐν Ἀμερικῇ ἐξαγ-
όμενον ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος.—Ἡ γυνὴ τῆς Ἐποχῆς (χαρακτηρι-
σμοί).—Αἰγυπτιακά Γράμματα.—Ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ μηνός. Θεατρικὴ
Ἐπιθεώρησις.—Ὁ Κόσμος.—κτλ.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Τὰ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Διευθυντοῦ ἐκδοθέντα βιβλία,

Κατάλογος Ἀνωμάλων Ρημάτων καὶ Ὀνομάτων πρὸς
χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων καὶ Ἀνωτέρων Παρθεναγωγείων
Σχ. 8ον σελ. 150..... δρ. 1.—

Γεωγραφία Κρήτης μετ' εἰκόνων διὰ τὰ δημοτικὰ
σχολεῖα καὶ Παρθεναγωγεῖα Σχ. 8ον σ. 40..... » 0.30
πωλοῦνται παρ' ὅπασιν τοῖς βιβλιοπώλαις Κρήτης καὶ συνιστῶνται
ἀρμοδίως ὡς καταλληλότερα διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἑλληνικῶν
καὶ τῆς Γεωγραφίας τῆς ἡμετέρας Πατρίδος.

Δια πάντα καταναλωτὴν ἐκπτώσις 20 ο/ο

Τύποις Στ. Ἀνδρουλακάκη — Χανιά